

Lecție de luptă cu inflația de la maestrul Doamnei de Fier

Interviu cu Patrick Minford, consilier economic al guvernului Thatcher

Profesorul Anthony Patrick Minford a fost unul dintre strategii guvernului Thatcher, cel care a implementat, poate, cele mai drastice reforme din istoria Marii Britanii. El consideră că în perioada celor zece ani de reforme dure au existat și bătălii pierdute în lupta cu inflația, fiindcă au avut loc și devieri de la planul prestabilit, dar important este că războiul a fost câștigat.

Patrick Minford a predat la mai multe universități britanice, cum ar fi cele din Manchester și Liverpool, și a susținut conferințe de o parte și de cealaltă a Atlanticului. În prezent profesor de economie aplicată la Universitatea din Cardiff, Minford este autorul a numeroase studii, cărți și articole de presă care-l recomandă drept unul dintre cei mai influenți și respectați economiști din

Regatul Unit. Pentru serviciile aduse, regina Marii Britanii l-a distins în 1996 cu Ordinul Imperiului Britanic în rang de comandor (CBE - Commander of the British Empire).

În interviul acordat revistei „Săptămâna Financiară”, profesorul Patrick Minford susține că în țările în care populația nu este conștientă de consecințele inflației sunt exercitate presiuni sociale asupra politicianilor

pentru reducerea dobânzilor și creșterea deficitelor bugetare în vederea asigurării scăderii șomajului și a creșterii economice. Acest lucru poate influența oamenii politici să pună presiune pe banca centrală și pe ministerul finanțelor. Din păcate, asemenea politici au numai un efect temporar asupra șomajului și creșterii economice, fiindcă efectul pe termen lung este doar o inflație mai ridicată.

În Europa Centrală și de Est strategiile energetice sunt utilizate ca motivație pentru suspendarea privatizării în domeniu. Credeți că statul poate avea un rol pozitiv în procesul de alocare a resurselor?

Nu. Statul nu are niciun rol în procesul de producție deoarece aici este nevoie de eficiență. Iar asta poate fi cel mai bine realizată de manageri care nu sunt implicați politic. Dacă ar exista totuși un temei strategic pentru implicarea statului în producție, acesta ar trebui să facă obiectul unei dezbateri publice. De asemenea, restricțiile ar trebui impuse transparent sectorului privat.

Așa s-a întâmplat când s-a privatizat sectorul industrial din Marea Britanie. De exemplu, în privatizarea sectorului energetic s-a creat un sistem prin care se contracta în avans producția de energie. S-a pornit de la premisa că firmele producătoare vor semna suficiente contracte pentru a asigura o ofertă adecvată de energie pentru întreaga cerere anticipată. Această premisă s-a dovedit corectă și astfel nu a mai fost nevoie de intervenția statului pentru asigurarea capacităților de producție adecvate.

Creșterea substanțială în eficiență realizată de companiile privatizate a fost posibilă prin absența intervenției statului. Asta fiindcă atunci când politicienii au puterea de a interveni, managerii petrec foarte mult timp protejându-se de jocurile politicianiste. Acest fenomen reduce calitatea deciziilor antreprenoriale.

Standard & Poor's a declarat că nu vede în clasa politică românească niciun politician cu viziune. Cât de importantă este o asemenea persoană pentru implementarea reformelor?

E nevoie de viziune. Aceasta trebuie înțeleasă în sensul unui set de obiective și instrumente cu ajutorul cărora oamenii sunt convinși să adere și să pună în practică respectiva concepție. Mai departe este nevoie de un conducător. O persoană sau un grup care pot să pună în aplicare aceste obiective și să-i convingă pe ceilalți să-i urmeze. O singură persoană nu este suficientă. Ai nevoie de idei, conjunctură și o echipă care să conducă și să implementeze programul agreed. În Marea Britanie, de

exemplu, ideile au fost rezultatul unei gândiri bazate pe economia de piață promovată de instituții precum Institute of Economic Affairs, conjunctura a fost legată de criza provocată de performanțele dezamăgitoare ale economiei britanice, echipa a fost formată din curentul reformator al Partidului Conservator, care i-a inclus pe Sir Keith Joseph, Margaret Thatcher și Sir Geoffrey Howe. Bineînțeles că Margaret Thatcher a devenit liderul acestui grup, dar în spatele ei se afla o echipă puternică.

Se poate reduce inflația pe termen lung într-o economie în care statul deține un rol important? În România, de exemplu, prețurile administrate au o pondere de 22,8% în coșul mediu de consum.

Prețurile administrate creează pe termen scurt distorsiuni ale prețurilor relative, deoarece ele reprezintă în mod indirect impozite și subvenții. Însă inflația este controlată de politica monetară. Mecanismul este reprezentat de presiunea cererii generale asupra ofertei existente, dar și de așteptările politicii monetare, care condiționează anticipațiile inflaționiste ale celor care stabilesc prețurile și salariile.

Cu siguranță că se poate pune întrebarea dacă un grup mare de prețuri controlat de politicieni poate influența inflația, dar acest lucru este controversat, fiindcă inflația reprezintă media mai multor prețuri. Deci este adevărat că anumite creșteri de prețuri datorate politicienilor pot avea un efect temporar asupra inflației, însă acest efect dispare după câteva luni. Motivul este că totalul cheltuielilor populației este controlat de politica monetară și, dat fiind faptul că există o capacitate de producție dată, creșterea prețurilor nu va dura decât până în momentul în care oferta va egala cererea.

În concluzie, dacă un anumit set de prețuri crește mai repede, celelalte prețuri vor crește mai încet, pentru că totalul cheltuielilor controlează prețurile medii pentru a echilibra cererea și oferta. Pe termen lung, echilibrul va fi atins, în ciuda acestor efecte temporare.

Cum comentați afirmația fostului președinte al Băncii Centrale Europene, Wim Duisenberg, potrivit căreia „tentația politicianilor de a recurge la măsuri monetare

Foto: Rompres

care să aducă rezolvări temporare pe seama afectării perspectivei economice pe termen lung este tot timpul prezentă“?

În țările în care populația nu este conștientă de consecințele inflației sunt exercitate presiuni sociale asupra politicianilor pentru reducerea dobânzilor și creșterea deficitelor bugetare în vederea asigurării scăderii șomajului și a creșterii economice. Acest lucru poate influența oamenii politici să pună presiune pe banca centrală și pe ministerul finanțelor. Dar, după cum se știe, asemenea politici au numai un efect temporar asupra șomajului și a creșterii economice pentru că efectul pe termen lung este doar o inflație mai ridicată. Din fericire, astfel de politici populiste sunt mai rare în zilele noastre decât în trecut. Evoluția culturii economice a populației a impus ca în din ce în ce mai multe țări să se creeze aranjamente instituționale care să limiteze controlul politicului asupra politicii monetare și a deficitului fiscal.

În România există convingerea că singurul mod de a finanța infrastructura este deficitul bugetar. Există și alte modalități?

Este foarte posibil ca infrastructura să fie dezvoltată de sectorul pri-

vat care să perceapă o taxă de utilizare. Pot exista taxe de autostradă, căi ferate private, furnizori privați de electricitate și de alte utilități. Acest lucru a fost demonstrat de privatizările realizate de guvernul conservator din Marea Britanie. Obiectivele de interes public (cum ar fi drumurile urbane) pot fi susținute prin subvenții și reglementări. Dar există o premisă absolut necesară: bunurile publice trebuie oferite de un mediu concurențial, iar prețurile rezultate prin competiție să egaleze pe termen lung costul marginal. Acest sistem ar trebui să le ofere cetățenilor o infrastructură mai eficientă și mai ieftină.

Sunt mai multe moduri prin care i se poate permite sistemului privat să investească în infrastructură. O variantă este de a se lăsa un sector întreg pe mâini private și astfel investițiile vor fi decise direct de presiunea competiției. Exemple în acest sens sunt electricitatea, gazele, telecomunicațiile, autostrăzile, căile ferate. Dacă există îngrijorări că ar putea apărea un „monopol natural”, în anumite circumstanțe se poate crea o agenție de reglementare care să controleze orice abuz monopolist.

O altă modalitate este ca statul să rămână consumator al acestor servicii, dar să externalizeze furnizarea și/sau menținerea acestor servicii către sectorul privat. Și aici

există câteva exemple: construcția de spitale în cadrul unui sistem de sănătate subvenționat de stat, construcția de străzi și contracte de întreținere a unor clădiri publice. Asemenea contracte sunt cunoscute în Regatul Unit ca „inițiative private de finanțare” prin care sectorul privat oferă anumite servicii stipulate într-un anumit contract.

Elementul esențial este că statul are mai multe opțiuni pentru a asigura infrastructura și serviciile și de a implica sectorul privat în acest proces. Aceste opțiuni pornesc de la o legislație care stabilește condițiile de transparență în încheierea contractelor și se termină cu o încredere totală în concurență și în forțele economiei de piață.

Cum caracterizați dinamica economiei românești din ultimii ani, evoluție care a culminat cu un deficit de cont curent de peste 10% din PIB. Este un model sustenabil pe termen lung?

România este o economie emergentă și e normal să aibă deficite de cont curent deoarece capitalul trebuie importat pentru a exploata potențialul de dezvoltare. Cele mai importante repere pentru investitori sunt drepturile de proprietate bine definite și politica monetară. Dacă statul de drept funcționează, iar drepturile de proprietate sunt garantate, atunci capitalul va intra în țară și riscurile unor repatrieri vor fi reduse - deci nu va exista nicio criză de capital. Bineînțeles că, pe măsură ce oportunitățile investiționale vor fi exploatare, intrările de capital se vor încetini, la fel și rata de creștere economică.

În ultimii patru ani, inflația în România a fost în mod evident prea mare. Politica monetară poate folosi un model prin care rata de creștere a masei monetare să fie compatibilă cu dinamica PIB ajustată cu trendurile vitezei de rotație a banilor ori, dacă e dificilă aplicarea primei metode din cauza vitezei de rotație instabile (problemă des întâlnită în economiile cu restricții monetare reduse), atunci poate fi folosită pârghia dobânzilor. În cadrul acestui din urmă model, rata reală a dobânzii este decisă la un nivel realist, care să reflecte dobânzile internaționale reale, iar ținta de inflație împinge dobânzile de pe piața locală peste sau sub acest nivel „neutru” în așa fel încât inflația să rămână aproape de țintă.